
Yigirma beshinchi majlisning ikkinchi kuni
VK (25) Jurnal № 2, Kun tartibining 7-bandi

3/18-SONLI QAROR JURNALISTLAR XAVFSIZLIGI

Vazirlar Kengashi,

YXHTning ifoda erkinligi, ommaviy axborot vositalari erkinligi va axborotning erkin aylanishi huquqi bo'yicha barcha tegishli majburiyatlarini, shu jumladan Ishtirokchi davlatlar ifoda erkinligi huquqi davlat hokimiyati organlarining aralashuvisiz va chegaralardan qat'i nazar, o'z fikriga ega bo'lish, axborot va g'oyalarni olish hamda tarqatish erkinligini o'z ichiga olishini tasdiqlagan 1975-yilgi Xelsinki Yakuniy Dalolatnomasi va 1990-yilgi Kopengagen hujjatini yana bir bor tasdiqlab,

Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi, xususan, 19-moddasi va Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt (FSHXP), xususan, 19-moddasiga muvofiq, har bir inson fikr va ifoda erkinligi huquqiga ega ekanligini hamda bu demokratik jamiyatning muhim asoslaridan biri hamda uning taraqqiyoti va rivojlanishining asosiy shartlaridan biri ekanligini inobatga olib,

Shuningdek, ifoda erkinligi huquqining har qanday cheklovlari faqat qonunda nazarda tutilgan va FSHXPning 19-moddasi 3-bandida ko'rsatilgan asoslarga ko'ra mavjud bo'lishi mumkinligini yodda tutib,

Mustaqil ommaviy axborot vositalari erkin va ochiq jamiyat hamda hisobdor hukumat tizimlari uchun muhim ahamiyatga ega ekanligini hamda YXHKning Inson Omili Yo'nalishlari bo'yicha konferensiyasi Moskva yig'ilishining 1991-yilgi Hujjatida ta'kidlanganidek, inson huquqlari va asosiy erkinliklarini himoya qilishda alohida ahamiyatga ega ekanligini yana bir bor tasdiqlab,

Jurnalistika va texnologiyalar rivojlanib borayotganini va bu jamoatchilik muhokamasiga hissa qo'shayotganini, shuningdek, jurnalistlar xavfsizligiga putur yetkazuvchi xavf-xatarlar doirasini kengaytirishi mumkinligini e'tirof etib,

Birlashgan Millatlar Tashkilotining 2030-yilgacha bo'lgan Barqaror rivojlanish kun tartibining tegishli Barqaror rivojlanish maqsadlari va vazifalarini amalga oshirish uchun jurnalistlar xavfsizligini rag'batlantirish va himoya qilishning muhimligini e'tiborga olib,

Jurnalistlarning faoliyati ularni va ularning oila a'zolarini zo'ravonlik, qo'rqitish va ta'qib qilish, shu jumladan raqamli texnologiyalar orqali ta'qib qilish xavfi ostida qoldirishi mumkinligini tan olib, bu jurnalistlarni o'z faoliyatini davom ettirishdan to'xtatishi yoki o'zini o'zi senzura qilishga olib kelishi mumkinligini tan olib,

Jurnalistlarga nisbatan asossiz cheklovchi choralarning qo'llanilishi ularning xavfsizligiga ta'sir ko'rsatishi va ularning jamoatchilikka axborot taqdim etishiga to'sqinlik qilishi, shu tariqa ifoda erkinligi huquqining amalga oshirilishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini xavotir bilan qayd etib,

Ommaviy axborot vositalari o'z hududida xorijiy yangiliklar va axborot xizmatlaridan cheklanmagan holda foydalanishi kerakligini, jamoatchilik chegaralardan qat'i nazar, davlat hokimiyati organlarining aralashuvisiz, shu jumladan xorijiy nashrlar va xorijiy eshittirishlar orqali axborot va g'oyalarni olish va tarqatishning xuddi shunday erkinligidan foydalanilishini, hamda ushbu huquqni amalga oshirishdagi har qanday cheklovlar YXHKning Inson Omili yo'nalishi bo'yicha konferensiyasi Moskva yig'ilishining 1991-yilgi Hujjatida qayd etilganidek, qonunda va xalqaro standartlarga muvofiq belgilanishini yana bir bor tasdiqlab,

Shaxsiy hayot daxlsizligiga o'zboshimchalik bilan yoki noqonuniy aralashuvdan xoli bo'lish huquqining buzilishi va suiiste'mol qilinishi jurnalistlar xavfsizligiga ta'sir ko'rsatishi mumkinligidan xavotirda bo'lib,

Jurnalistlar xavfsizligiga nisbatan sodir etilayotgan barcha inson huquqlari buzilishlari va suiiste'molliklar, jumladan, o'ldirish, qiynoqqa solish, majburiy bedarak yo'qolish, o'zboshimchalik bilan hibsga olish, o'zboshimchalik bilan ushlab turish va o'zboshimchalik bilan mamlakatdan chiqarib yuborish, qo'rqitish, ta'qib qilish va ularning faoliyatini to'xtatishga qaratilgan jismoniy, huquqiy, siyosiy, texnologik yoki iqtisodiy tahdidlarning barcha shakllaridan chuqur xavotirda bo'lib,

Ayol jurnalistlar o'z faoliyati bilan bog'liq, shu jumladan raqamli texnologiyalar orqali duch keladigan o'ziga xos xavf-xatarlardan xavotirda bo'lib, ularning xavfsizligini imkon qadar ta'minlash va ayol jurnalistlarning tajribasi va tashvishlarini samarali hal qilish muhimligini ta'kidlab,

Saylovlarni yoritishda, xususan, nomzodlar, ularning dasturlari va davom etayotgan munozaralar haqida jamoatchilikni xabardor qilishda jurnalistlarning hal qiluvchi rolini tan olib hamda bu borada jurnalistlar duch kelishi mumkin bo'lgan tahdidlar va zo'ravonlik hujumlaridan jiddiy xavotir bildirgan holda,

Jurnalistik surishtiruvning ahamiyatini va ommaviy axborot vositalarining o'z surishtiruvlari natijalarini, shu jumladan Internetda, qasos olinishdan qo'rqmasdan tekshirish va e'lon qilish imkoniyati jamiyatlarimizda, shu jumladan davlat muassasalari va mansabdor shaxslarni javobgarlikka tortishda muhim rol o'ynashi mumkinligini tan olib,

Jurnalistlar faoliyatiga putur yetkazuvchi va jamoatchilikning jurnalistika ishonchliligiga bo'lgan ishonchini susaytiruvchi maqsadli kampaniyalar sonining ortib borayotganidan xavotirda bo'lib, shuningdek, bu jurnalistlarga nisbatan tahdidlar va zo'ravonlik xavfini oshirishi mumkinligini tan olib,

Bundan tashqari, siyosiy yetakchilar, davlat amaldorlari va/yoki hokimiyat tashkilotlari jurnalistlarni qo'rqitish, ularga tahdid qilish, ularga nisbatan zo'ravonlikka yo'l qo'yish yoki bunday zo'ravonlikni qoralamasligi holatlari yuzasidan xavotirda bo'lib,

Jurnalistlar xavfsizligiga, jumladan, terroristik guruhlar va jinoiy tashkilotlar tomonidan tahdid kuchayib borayotganidan chuqur xavotir bildirgan holda,

Shuningdek, raqamli asrda jurnalistlar xavfsizligiga oid o'ziga xos xavflarni, jumladan, jurnalistlarning xakerlik hujumlari, noqonuniy yoki o'zboshimchalik bilan kuzatuv yoxud ularning muloqotini yashirinch ravishda tinglanilishi oldida ojiz ekanini, bu esa ularning ifoda erkinligi huquqidan foydalanishiga hamda shaxsiy hayotiga o'zboshimchalik bilan yoki noqonuniy aralashuvlardan xoli bo'lish huquqiga putur yetkazishini alohida ta'kidlab,

Ishtirokchi davlatlar jurnalistlarga qarshi barcha hujumlar va ta'qiblarni qoralashini va 1994-yilda Budapeshtda bo'lib o'tgan YXHK Sammitida ta'kidlanganidek, bunday hujumlar va ta'qiblar uchun bevosita aybdorlarni javobgarlikka tortishga harakat qilishini yana bir bor ta'kidlab, shuningdek, jurnalistlarga qarshi jinoyatlar uchun javobgarlik kelajakdagi hujumlarning oldini olishning asosiy elementi ekanligini tan olib,

Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasi tomonidan e'lon qilingan 2-noyabrni Jurnalistlarga qarshi jinoyatlar uchun jazosizlikka barham berish xalqaro kuni sifatida nishonlashning ahamiyatini ta'kidlab,

Jurnalistlarga qarshi zo'ravonlik hujumlari jazosiz qolganda hukm surayotgan jazosizlik muhitini xavotir bilan qayd etib hamda hukumat, qonun chiqaruvchi organlar va sud hokimiyatining xavfsiz ish muhitini yaratish va jurnalistlar xavfsizligini ta'minlashdagi rolini e'tirof etib, jumladan, jurnalistlarga qarshi jinoyatlarda aybdor bo'lgan barcha shaxslarni ommaviy ravishda qoralash va javobgarlikka tortish orqali,

Birlashgan Millatlar Tashkiloti Xavfsizlik Kengashining 1738 (2006) va 2222 (2015)-sonli rezolyutsiyalarini yodga olib, ularda qurolli mojarolar sharoitida jurnalistlar, ommaviy axborot vositalari xodimlari va ular bilan bog'liq xodimlarga qarshi sodir etiladigan har qanday qonunbuzarlik va tajovuzlar qoralanishini, shuningdek, qurolli mojaro hududlarida xavfli kasbiy topshiriqlarni bajarayotgan jurnalistlar, ommaviy axborot vositalari xodimlari va ular bilan bog'liq xodimlar, o'zlarining fuqarolik maqomiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan hech qanday harakat sodir etmasliklari sharti bilan, tinch aholi vakili hisoblanishi va ular kabi himoya qilinishi lozimligi ta'kidlanganini e'tiborga olib,

Ishtirokchi davlatlarni:

1. YXHTning ifoda erkinligi va ommaviy axborot vositalari erkinligi bilan bog'liq barcha majburiyatlari va ularning xalqaro majburiyatlarini, shu jumladan chegaralardan qat'i nazar, axborotni izlash, olish va tarqatish erkinligini hurmat qilish, rag'batlantirish va himoya qilish orqali to'liq bajarishga;
2. Ommaviy axborot vositalari erkinligiga taalluqli o'z qonunlari, siyosati va amaliyotini xalqaro majburiyatlariga to'liq muvofiqlashtirishga hamda jurnalistlarning o'z ishini mustaqil

va asossiz aralashuvlarsiz bajarish qobiliyatini cheklamasligi uchun ularni qayta ko'rib chiqishga va zarur hollarda bekor qilishga yoki ularga o'zgartirishlar kiritishga;

3. Jurnalistlarga qarshi barcha hujumlar va zo'ravonliklarni, jumladan, o'ldirish, qiynoqqa solish, majburiy bedarak yo'qolish, o'zboshimchalik bilan hibsga olish, o'zboshimchalik bilan ushlab turish va o'zboshimchalik bilan mamlakatdan chiqarib yuborish, qo'rqitish, ta'qib qilish va ularning faoliyatini to'xtatish va/yoki ofislarini asossiz ravishda yopishga majburlash uchun qo'llaniladigan har qanday shakldagi jismoniy, huquqiy, siyosiy, texnologik yoki iqtisodiy tahdidlarni, shu jumladan mojaroli vaziyatlarda ham, ochiq va aniq qoralashga,

4. Shuningdek, ayol jurnalistlarga nisbatan ularning ishi bilan bog'liq jinsiy ta'qib, zo'ravonlik, qo'rqitish, tahdid va zo'ravonlik kabi hujumlarni, shu jumladan raqamli texnologiyalar orqali ochiq va aniq qoralashga;

5. O'zboshimchalik bilan hibsga olingan yoki ushlab turilgan, garovga olingan yoki majburan bedarak yo'qolgan barcha jurnalistlarni zudlik bilan va so'zsiz ozod qilishga chaqirishga;

6. Kelajakdagi hujumlarning oldini olishning asosiy elementi sifatida javobgarlikni ta'minlash, shu jumladan, barcha aybdorlarni javobgarlikka tortish va jabrlanuvchilarning tegishli huquqiy himoya vositalaridan foydalanishini ta'minlash maqsadida huquqni muhofaza qilish organlari tomonidan jurnalistlarga nisbatan zo'ravonlik va tahdidlarni tezkor, samarali va xolisona tergov qilishni ta'minlash orqali jurnalistlarga qarshi sodir etilgan jinoyatlar uchun jazosizlikka barham berish bo'yicha ta'sirchan choralar ko'rishga;

7. Jurnalistlar duch kelishi mumkin bo'lgan xavf-xatar va tahdidlarni kamaytirish, ularning obro'siga bo'lgan ishonchni, shuningdek, mustaqil jurnalistikaning ahamiyatiga hurmatni pasaytirmaslik uchun siyosiy yetakchilar, davlat amaldorlari va/yoki hokimiyat organlarini jurnalistlarga nisbatan qo'rqitish, tahdid qilish yoki zo'ravonlikka yo'l qo'yishdan tiyilishga, shuningdek, bunday zo'ravonlikni ochiqcha qoralashga chaqirishga;

8. Jurnalistlarning shifrlash va anonimlik texnologiyalaridan foydalanishiga o'zboshimchalik bilan yoki qonunga xilof ravishda aralashish va noqonuniy yoki o'zboshimchalik bilan yashirin kuzatuv usullarini qo'llashdan tiyilishga chaqirish; chunki bunday harakatlar jurnalistlarning inson huquqlaridan foydalanishini buzadi va ularni zo'ravonlik va ularning xavfsizligiga tahdid solishi mumkin;

9. Davlat organlari va huquqni muhofaza qiluvchi organlarni jurnalistlar xavfsizligini ta'minlash zarurati bilan bog'liq xabardorlikni oshirish va o'qitish tadbirlarini o'tkazishga hamda zarur hollarda fuqarolik jamiyatini bunday tadbirlarga jalb etishga rag'batlantirishga;

10. Jurnalistlarga qarshi hujumlar va zo'ravonlik to'g'risida milliy ma'lumotlarni to'plash, tahlil qilish va hisobot berishni yo'lga qo'yish yoki imkon qadar kuchaytirishga;

11. Tuhmat to'g'risidagi qonunlarda jurnalistlar xavfsizligiga putur yetkazishi va/yoki jurnalistlarni senzura qilishi hamda ularning jamoatchilikni xabardor qilish vazifasiga xalaqit berishi mumkin bo'lgan o'ta og'ir sanksiyalar yoki jazolar nazarda tutilmasligini ta'minlash va zarur hollarda ishtirokchi davlatlarning inson huquqlari bo'yicha xalqaro huquq bo'yicha majburiyatlariga muvofiq bunday qonunlarni qayta ko'rib chiqishga va bekor qilishga;

12. Jurnalistlarni himoya qilish bo'yicha amaldagi qonunchilik bazasini va YXHTning barcha tegishli majburiyatlarini yanada samarali amalga oshirishga;
13. YXHTning OAV erkinligi masalalari bo'yicha vakili bilan, shu jumladan jurnalistlar xavfsizligi masalasida to'liq hamkorlik qilishga;
14. YXHTning OAV erkinligi masalalari bo'yicha vakilini o'z vakolatiga muvofiq YXHTning barcha ishtirokchi davlatlarida jurnalistlar xavfsizligining davomli himoyasi va targ'ibotini amalga oshirishga undaydi.

UZBEK
Original: ENGLISH

YEVROPADA XAVFSIZLIK VA HAMKORLIK TASHKILOTI REGLAMENTNING IV.1 (A) 6-BANDIGA MUVOFIQ SHARHLOVCHI BAYONOT

Yevropa Ittifoqiga raislik qiluvchi Avstriya delegatsiyasi Yevropa Ittifoqi vakiliga soʻz berdi va u quyidagi bayonot bilan chiqdi:

“Jurnalistlar xavfsizligi toʻgʻrisidagi ushbu qarorning qabul qilinishi munosabati bilan men Yevropa Ittifoqi va unga aʼzo davlatlar, Albaniya, Kanada, Makedoniya sobiq Yugoslaviya Respublikasi, Ukraina va Chernogoriya nomidan YXHT Reglamentining IV.1 (A) 6-bandiga muvofiq quyidagi sharhlovchi bayonotni bermoqchiman:

Biz ushbu muhim qarorning qabul qilinishini olqishlaymiz, u YXHT va barcha ishtirokchi davlatlarning jurnalistlar xavfsizligi bilan bogʻliq dolzarb masala boʻyicha saʼy-harakatlarini mustahkamlaydi, deb hisoblaymiz.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Inson huquqlari qoʻmitasi oʻzining 34-Umumiy izohida taʼkidlaganidek, jurnalistika keng doiradagi subyektlar uchun umumiy vazifadir. Jurnalistlarni himoya qilish borasidagi saʼy-harakatlar faqat rasmiy ravishda tan olingan jurnalistlar bilan cheklanib qolmasdan, balki qoʻllab-quvvatlovchi xodimlar va ommaviy auditoriyani qamrab olish uchun yangi ommaviy axborot vositalaridan foydalanadigan «fuqaro jurnalistlari», bloggerlar, ijtimoiy tarmoqlar faollari va inson huquqlari himoyachilari kabi boshqalarni ham qamrab olishi kerakligini aniq koʻrsatadigan atamalar boʻyicha konsensusga erishishning imkoni boʻlmaganidan afsusdamiz. Bu Yevropa Ittifoqining pozitsiyasi boʻlib qolmoqda.

Shuningdek, YXHTning ushbu mavzuga oid qarorlari xalqaro standartlarga, jumladan, Birlashgan Millatlar Tashkilotida qabul qilingan tegishli rezolyutsiyalarga, xususan, Inson huquqlari boʻyicha kengashning 2018-yil 27-sentyabrdagi 39/6-sonli qaroriga va Bosh Assambleyaning 2017-yil 19-dekabrdagi 72/175-sonli rezolyutsiyasiga toʻliq mos kelishi muhimligini taʼkidlaymiz. Afsuski, bu borada konsensusga erishishning imkoni boʻlmadi.

Janob rais, ushbu bayonotni qarorga va kunlik majlis bayonnomasiga ilova qilishni soʻrayman”.

UZBEK
Original: ENGLISH

**YEVROPADA XAVFSIZLIK VA HAMKORLIK TASHKILOTI
REGLAMENTNING IV.1 (A) 6-BANDIGA MUVOFIQ
SHARHLOVCHI BAYONOT**

Amerika Qo'shma Shtatlari delegatsiyasi:

“Biz jurnalistlar xavfsizligi va ifoda erkinligini qat'iy qo'llab-quvvatlaymiz. Biz yana bir bor ta'kidlaymizki, ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik vakillari uchun har qanday turdagi axborot va g'oyalarni izlash, olish va tarqatish erkinligini o'z ichiga olgan ifoda erkinligidan foydalanishdagi har qanday cheklovlar ishtirokchi davlatlarga o'z hududida va yurisdiksiyasi ostida bo'lgan barcha shaxslarga ifoda erkinligi huquqini hurmat qilish va ta'minlash majburiyatini yuklaydigan Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro paktning (FSHXP) 19-moddasiga muvofiq davlatlarning majburiyatlariga muvofiq bo'lishi kerak. Biz bu borada «xalqaro standartlar»ga har qanday havolani bunday majburiyatlarga havola sifatida tushunamiz. Biz 1991-yilgi YXHTning Inson omili yo'nalishi bo'yicha konferensiyasi Moskva uchrashuvi Hujjatidagi tilni ushbu uchrashuvda ko'rib chiqilgan muammolar kontekstida qayta tasdiqlashni tushunamiz.

Rahmat.

Janob rais, ushbu bayonotni qarorga va kunlik majlis bayonnomasiga ilova qilishni so'rayman”.